Валентина ЛЕСІВ,
директорка Тернопільського закладу дошкільної освіти
(ясла-садок) №5
Тернопільської міської ради
e-mail: tdnz5@ukr.net

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сучасний етап розвитку дошкільної освіти в Україні характеризується глибокими системними трансформаціями, що відбуваються в умовах воєнного стану, активізації реформ у сфері освіти та впровадження нових нормативноправових документів.

Дошкільна освіта постає першою ланкою освіти, а її модернізація визначається потребою оновлення змісту, структури й технологій освітнього процесу, які забезпечують цілісний розвиток дитини та відповідність сучасним європейським стандартам.

Важливим фактором окреслення освітніх тенденцій є поглиблений аналіз викликів, що постали перед системою дошкільної освіти в сучасних умовах.

Сучасні дослідження засвідчують масштабні руйнування інфраструктури, необхідність створення безпечного освітнього середовища, потребу у психологічній, методичній та інформаційній підтримці педагогів і вихованців, а також ризики втрати кадрового потенціалу, що загострюють потребу у формуванні інноваційних управлінських рішень і переосмисленні організації освітнього процесу [2].

Важливо зазначити, що оновлений Державний стандарт дошкільної освіти окреслює нормативні засади сучасного освітнього середовища, в якому провідними визначено компетентнісний підхід, ціннісні орієнтири дитиноцентризму, визнання самоцінності дошкільного дитинства, пріоритет гри як провідного виду діяльності, підтримка дитячої ініціативи, формування ключових компетентностей і забезпечення їх наступності з початковою освітою.

Зміст Стандарту спрямований на створення умов для різнобічного розвитку дитини, посилення партнерства між педагогами та батьками, а також впровадження гнучких методів адаптації освітніх програм до індивідуальних потреб вихованців [1].

Однією з провідних тенденцій розвитку дошкільної освіти доцільно визначити розширення мережі закладів дошкільної освіти, що пов'язано з потребою відновлення освітньої інфраструктури, забезпечення доступності та створення інклюзивного середовища для дітей з особливими освітніми потребами.

У теперішніх умовах набуває особливої значущості розвиток системи психолого-педагогічного супроводу, удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освіти та впровадження інноваційних технологій, що розширюють можливості розвитку, соціалізації та творчої самореалізації дитини [2].

Важливою тенденцією також є інтеграція національного освітнього простору у європейський, зокрема через імплементацію компетентнісного підходу та оновлення освітнього змісту відповідно до рекомендацій Європейської довідкової рамки ключових компетентностей, що визначено в Державному стандарті дошкільної освіти. Така гармонізація сприяє підвищенню якості освіти, зміцненню педагогічного партнерства та забезпеченню неперервності розвитку дитини упродовж усього освітнього маршруту [1].

Таким чином, сучасні тенденції розвитку дошкільної освіти в Україні зумовлені поєднанням зовнішніх викликів та внутрішніх модернізаційних процесів та охоплюють поглиблену компетентнісну трансформацію змісту освіти, яка передбачає перехід від засвоєння фрагментарних знань до формування цілісних умінь і життєвих компетентностей дитини згідно з орієнтирами оновленого Державного стандарту.

Водночас спостерігається посилення дитиноцентричної переорієнтації освітнього процесу, що проявляється у визнанні суб'єктності дошкільника, розширенні його можливостей для вільного вибору, самовираження та ініціативності, а також у побудові партнерських взаємин між педагогом, дитиною та родиною.

Інтеграція інноваційних педагогічних і цифрових технологій стає інструментом збагачення освітнього середовища, індивідуалізації траєкторій розвитку та підвищення ефективності освітньої взаємодії.

Особливої актуальності набуває створення безпечного фізичного та психологічного освітнього середовища, включно з безпечними укриттями,

стресостійкими педагогічними практиками й програмами емоційної підтримки.

Стратегічним напрямом виступає розвиток інклюзивних практик, що забезпечують доступність якісної освіти для дітей з особливими освітніми потребами, а також розширюють можливості їхньої соціалізації.

Паралельно відбувається зміцнення системи психологічного супроводу, яка має компенсувати наслідки травматичного досвіду, сприяти емоційному благополуччю та гармонійному розвитку дитини.

Отже, унормування діяльності закладів дошкільної освіти відповідно до оновлених державних стандартів слугує інституційною основою реформ, забезпечуючи узгодження зі стратегічними європейськими підходами та визначаючи чіткі орієнтири подальшої модернізації системи дошкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Державний стандарт дошкільної освіти : затв. постановою КМУ від 26.11.2025 р. № 1557. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text (дата звернення: 10.10.2026).

2. Мачинська Н. Тенденції розвитку сучасної системи дошкільної освіти в Україні. *Гуманітарний форум.* 2024. Т. 2, № 1. С. 30–37.